

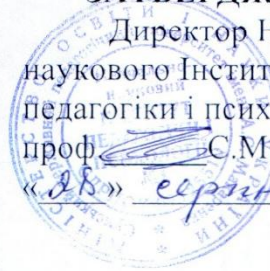
Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка

ІНІ інститут педагогіки і психології

Кафедра психології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Навчально-
наукового Інституту
педагогіки і психології
проф. С.М. Кондратюк
«28» серпня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Психологія роботи з різними соціальними групами

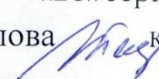
галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 053 Психологія
(шифр і назва)

освітня-програма **Психологія другого (магістерського) рівня вищої освіти**
(назва)

Мова навчання українська

Погоджено науково-методичною комісією
ІНІ Інституту педагогіки і психології
«28»серпня 2020 р

Голова к. психол. н., доц. Тарасова Т.Б.
(ПІБ, науковий ступінь, вч. звання)

Суми - 2020

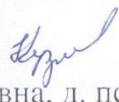
Розробники:

Єрмакова Наталія Олександрівна, к. психол. н., доцент, доцент кафедри психології

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри психології

Протокол № 1 від «27» серпня 2020 р.

Завідувач кафедри

Кузікова Світлана Борисівна, д. психол. н., професор
ПІБ, науковий ступінь, вчене звання

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	магістр	Обов’язкова	
		Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
1-й		1-й	
Лекції			
24 год.		10	
Практичні, семінарські			
24год.		10	
Лабораторні			
-		-	
Самостійна робота			
100 год.		128 год.	
Консультації:			
2 год.		2 год.	
Загальна кількість годин – 150			Вид контролю: залік

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Дисципліна «Психологія роботи з різними соціальними групами» є вибірковою навчальною дисципліною для освітньої програми 053 Психологія другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціалізацією Консультативна психологія.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Психологія організації» є ознайомлення магістрантів з основними положеннями та формування умінь і навичок інформаційно-аналітичної діяльності в галузі психології роботи з різними соціальними групами; засвоєння студентами уявлень про особливості діагностичної, консультативно-просвітницької, профілактичної та корекційної роботи з клієнтами з різних соціальних груп; розвиток професійного мислення та сприяння професійному зростанню.

Основні завдання вивчення дисципліни:

– *методичні*: навчити студентів сучасному науковому розумінню й правильній оцінці теоретичних знань та практичних підходів до роботи з різними соціальними групами клієнтів, особливостей психодіагностичної, консультативно-просвітницької, профілактичної та корекційної роботи з клієнтами з різних соціальних груп;

– *пізнавальні*: розширення світогляду студентів про можливості діагностичної, консультативно-просвітницької, профілактичної та корекційної роботи з клієнтами з різними соціальних груп ; психологічні особливості роботи з ними в різних умовах та закладах;

– *практичні*: формування навичок діагностичної, просвітницько-профілактичної, консультативної та корекційної роботи з клієнтами з різних соціальних груп, зокрема – з врахуванням особливостей онтогенезу або дизонтогенезу.

Компетентності навчальної дисципліни:

Інтегральна компетентність: здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Курс «Психологія роботи з різними соціальними групами» ґрунтується на знанні таких попередньо вивчених курсів, як: «Психологія», «Загальна психологія», «Практикум з загальної психології», «Психологія спілкування», «Соціальна психологія з практикумом», «Основи психотерапії», «Психодіагностика», «Основи психологічного консультування», «Основи психокорекції» і таких попередньо засвоєних компетентностях:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії,

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

3. Результати навчання за дисципліною

Після успішного вивчення навчальної дисципліни «Психологія роботи з різними соціальними групами» здобувач вищої освіти зможе:

РН 1. Розуміти результати досліджень та сучасні уявлення про основні проблеми психологічної роботи з клієнтами з різних соціальних груп.

РН 2. Вільно володіти професійним мовленням, враховувати етичні норми у спілкуванні під час здійснення психологічного супроводу клієнтів з різних соціальних груп.

РН 3. Розуміти зміст психологічного супроводу клієнтів різних соціальних груп; психологічні чинники мотивування та контролю ефективності самозмін

клієнтів різних соціальних груп.

РН 4. Використовувати необхідні психодіагностичні методи у процесі здійснення психологічного супроводу клієнтів різних соціальних груп застосовувати психологічні методи прогнозу ефективності змін клієнтів.

РН 5. Налагоджувати ефективну комунікацію у процесі здійснення психологічного супроводу клієнтів різних соціальних груп, мотивувати до самозмін, використовувати засоби оптимального впливу на клієнтів різних соціальних груп.

РН 6. Передбачати наслідки психологічного втручання під час супроводу клієнтів різних соціальних груп, розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення заходів, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях, пристосовуватися до зміни умов та характеру професійної діяльності, адекватно оцінювати власні можливості в роботі з клієнтів різних соціальних груп, за необхідності звертатися до суміжних спеціалістів та за супервізією власної діяльності.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
A	Надаються повні і змістовні відповіді на всі теоретичні питання курсу. Студент демонструє знання матеріалу, його розуміння, орієнтацію в широкому полі питань з психології сім'ї, знайомство з сучасною науковою літературою. Відповіді на додаткові запитання чіткі, правильні, показують знання та ерудицію студента. Практичні та самостійні завдання виконано в повному обсязі, дано відповіді на всі питання. Матеріал, викладено логічно, послідовно, без помилок, при цьому виявлено здатність студента диференціювати, інтегрувати знання. Студент вільно формулює висновки та узагальнення, самостійно застосовує знання в конкретних психологічних ситуаціях. Правильно, охайно оформлено роботи.
B	Надається достатньо повна і змістовна відповідь на всі запитання курсу. Студент показує знання і розуміння матеріалу, знайомство з основною науковою літературою в галузі сімейної психології. Відповіді на додаткові питання загалом вірні.

	Наявні несуттєві зауваження щодо змісту та оформлення завдань, наявні незначні помилки та недоліки.
C	Матеріал викладається логічно, послідовно. В роботі на практичних заняттях є незначні помилки, при цьому студент не знає деяких визначень з теми предмету, але може диференціювати, інтегрувати знання. Відмічені окремі неточності й логічні помилки.
D	Відповіді на теоретичні питання курсу викладені уривчасто, знання основних тем є поверховим. Відповіді на додаткові питання не завжди правильні, формальні та поверхові. Не дотримано вимог щодо змісту та оформлення практичних завдань та самостійних робіт. Завдання виконані у повному обсязі, проте наявні помилки та недоліки, що суттєво позначаються на їх якості.
E	Теоретичні питання розкрито не повністю. Студент знає і розуміє тільки основний матеріал, який викладає спрощено і неповно, припускається окремих суттєвих помилок. При відповідях на запитання щодо опанування програми студент відчувається невпевнено, збивається, припускається помилок, не має потрібних знань. Завдання до практичних занять та самостійних робіт виконано не якісно або не в повному обсязі.
F	Студент надає відповіді із суттєвими помилками, демонструє поверхове знання і розуміння основного матеріалу, спрощено і непослідовно та механічно викладає матеріал з допущенням істотних помилок.
FX	На запитання студент не може дати задовільних відповідей, припускається грубих помилок або характер відповідей дає підставу стверджувати, що особа неправильно розуміє зміст матеріалу. Повна невідповідність змісту роботи вимогам. Курс не опановано, необхідне його повторне проходження.

Розподіл балів

Поточний контроль												ІНДЗ	Разом	Сума
РОЗДІЛ 1		РОЗДІЛ 2												
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т10	Т11	Т12			16
Поточний контроль														
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5			
Контроль самостійної роботи														
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Дисципліна передбачає навчання через використання таких методів: лекції-візуалізації; проблемні лекції; міні-лекції; метод проектів; брейнстормінг; case-study.

Лекції, метод проектів, самостійна робота актуалізують знання щодо базових понять та положень курсу, що є основою для ідентифікації потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів різних соціальних груп у різних сферах життєдіяльності (РН 1), а також визначення найбільш ефективних форм та методів психологічного впливу залежно від специфіки завдань та клієнтів (РН 5). Підготовка до практичних занять, самостійна робота, метод проектів сприяють: активізації пізнавальної діяльності здобувачів за рахунок оволодіння студентами методами та методиками психодіагностичної роботи з клієнтами з різних соціальних груп; пошуку ефективних методів і способів діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів (РН 4); оволодінню студентами широким спектром технологій в різних напрямках психологічного консультування, психологічної просвіти, психопрофілактичної та психокорекційної роботи з клієнтами з різних соціальних груп (РН 5);

оволодінню професійним мовленням, врахуванню етичних норм у спілкуванні, усвідомленню статусно-рольових, етнічних та інших мультикультурних характеристик співбесідника (РН 2). Методи брейнстормінгу та case-study, доповнені завданнями самостійної роботи, дозволяють вивчати особливості психологічного супроводу клієнтів з різних соціальних груп, прогнозувати особистісні зміни на основі психологічної взаємодії (РН 3), аналізувати особливості перебігу процесу психологічного супроводу клієнтів з різних соціальних груп у професійній діяльності психологів, розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення заходів, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях, сформувати екологічність використання методів та технологій ефективного психологічного втручання, дотримуючись етичних принципів професійної діяльності психолога (РН 5), пристосовуватися до зміни умов та характеру професійної діяльності, адекватно оцінювати рівень комунікативної культури та власні можливості під час організації та впровадження психологічного супроводу клієнтів з різних соціальних груп, за необхідності звертатися до суміжних спеціалістів та за супервізією власної діяльності (РН 6).

Методи поточного нормативного оцінювання:

Контроль навчальної роботи студента здійснюються за модульно-рейтинговою системою: систематичність та активність роботи студента на практичних заняттях, тестування, виконання завдань самостійної роботи, обговорення та взаємооцінювання студентами виконаних індивідуальних завдань, виконання підсумкового індивідуально-дослідницького завдання, виконання індивідуальних практичних завдань в ході семестру (розробка та виконання навчальних проектів або презентацій).

Методи підсумкового сумативного оцінювання:

Оцінювання протягом семестру проводиться у формі письмових опитувань (тестувань); перевірки індивідуально-дослідницького завдання та оцінки результатів усної та письмової роботи студента на практичних заняттях; оцінки виконання індивідуальних практичних завдань. Всі роботи

повинні бути виконані самостійно. Індивідуальні завдання, схожі між собою, відхиляються.

Оцінка студента формується таким чином:

1. Систематичність та активність роботи на заняттях, результати тестування – 60 балів;

2. Контроль виконання самостійної роботи (опрацювання методик із написанням звітів-аналізів, написання рефератів, розробка та виконання навчальних проектів або презентацій) – 24 бали.

3. Контроль виконання ІНДЗ (розробка та виконання навчальних проектів з презентацією, розробка профілактично-розвивальних або корекційних програм) – 16 балів.

Форма підсумкового контролю – залік.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Методологія соціально-психологічної роботи з різними соціальними групами клієнтів.

Тема 1. Перелік цільових соціальних груп клієнтів та обґрунтування необхідності роботи з ними.

Особливості статусу клієнта в соціально-психологічній роботі з різними соціальними групами клієнтів. Складні життєві обставини. Стадії подолання складних життєвих обставин. Орієнтація на потреби і ресурси клієнтів. Потреби людини й ресурси для їх задоволення. Якість життя. Соціальне виключення. Дискримінація клієнтів. Соціальні стереотипи. Явище набутої безпорадності та госпіталізму. Права клієнтів і принцип активізації.

Тема 2. Характеристика основних методів роботи з клієнтами з різних соціальних груп у психології.

Особливості психологічного забезпечення роботи з клієнтами з різних соціальних груп. Мета і характеристика психологічного забезпечення. Основні функції та методи психологічного забезпечення роботи з клієнтами різних соціальних груп. Діагностичний і функціональний підходи в роботі з різними соціальними категоріями. Сучасна теорія процесу психоаналітичного консультування. Когнітивно-біхевіоральна модель роботи з клієнтами. Мультимодальна терапія. Принципи гуманістичної психології в роботі з клієнтами різних соціальних груп. Основні підходи до діагностичної, корекційно-реабілітаційної та профілактичної роботи з клієнтами різних соціальних груп.

Розділ 2. Особливості використання сучасних форм і методів роботи з різними соціальними групами клієнтів.

Тема 3. Психологія роботи з різними типами сімей. Особливості роботи з сім'єю «групи ризику».

Класифікація сімей за різними ознаками, виокремлення проблемних, та їх соціально-психологічна характеристика: за стилем взаємодії та спілкування (авторитарна, демократична, ліберальна); відповідністю шлюбно-сімейних стосунків суспільним нормам (патріархальна, егалітарна); способом планування сімейного життя (зріла, проблемна) та способом розв'язання сімейних проблем (конструктивна, деструктивна); альтернативним стилем життя (ЛГБТ). Чинники успішності міжособистісного спілкування у сім'ї (між подружжям та у взаєминах батьків і дітей). Співпраця, паритет, змагання, конкуренція, антагонізм подружжя. Подружжя сумісність. Подружжя адаптованість. Диктат, гіперопіка, невтручання, співробітництво як основні стилі батьківсько-дитячих стосунків. Напруження і відчуження у батьківсько-дитячих стосунках. Розлучення як важлива соціально-психологічна проблема.

Причини та наслідки розлучень для подружжя та дітей. Адикції в сім'ях і способи роботи з клієнтами з таких сімей та сім'ями. Робота психолога з людьми та дітьми-жертвами насилля в сім'ї.

Тема 4. Соціально-психологічна робота з військовослужбовцями та їх сім'ями.

Розв'язання соціально-психологічних проблем як основне завдання психологічних служб армії. Основні проблеми, які виникають в сучасній армії й мають потребу у відповідному соціально-психологічному супроводі. Допомога психолога в забезпеченні підготовки молодих людей до служби в збройних силах. Психологічна підготовка командирів до роботи з особовим складом. Специфіка роботи соціального психолога з розв'язання проблем особистого характеру у військовослужбовців. Специфіка роботи психолога з сім'ями військовослужбовців.

Тема 5. Соціально-психологічна робота зі спортсменами.

Проблеми і питання соціально-психологічного характеру у галузі спорту. Урахування специфіки видів спорту, до яких належать спортсмени (індивідуальних або ігрових), у роботі соціального психолога. Проблеми психологічної готовності й психологічної стійкості спортсменів під час тренувань і змагань. Робота психолога з попередження й ефективного розв'язання міжособистісних конфліктів спортсменів

Тема 6. Принципи організації та зміст соціально-психологічної роботи у сфері зайнятості.

Основні принципи організації соціально-психологічної роботи у сфері зайнятості. Проблеми і питання соціально-психологічного характеру у сфері зайнятості. Урахування специфіки клієнтів-безробітних у роботі психолога. Діагностична, профілактично-корекційна та консультативна робота з безробітними.

Тема 7. Принципи організації та зміст соціально-психологічної роботи з людьми з особливими потребами (з інвалідністю).

Основні принципи організації соціально-психологічної роботи з людьми з особливими потребами (з інвалідністю). Проблеми соціально-психологічного характеру при організації роботи з людьми з особливими потребами. Урахування специфіки клієнтів з інвалідністю у роботі психолога. Діти з особливими потребами: специфіка роботи з дітьми з інвалідністю та їх сім'ями. Діагностична, профілактична, корекційно-реабілітаційна та консультативна робота з дорослими людьми з особливими потребами (з інвалідністю).

Тема 8. Особливості соціально-психологічної роботи з особами з відхиленнями у правовій самосвідомості.

Теоретичні передумови соціально-психологічної роботи з особами з відхиленнями у правовій самосвідомості: основні напрямки соціально-психологічних досліджень у сфері боротьби з протиправною поведінкою; соціально-психологічні дослідження особливостей злочинців та їх жертв (віктимологія); психологічні ефекти засудження у місця позбавлення волі. Вплив перебування у місцях позбавлення волі на психіку засудженого. Особливості профілактики та корекції протиправної поведінки. Психологічна допомога в місцях позбавлення волі. Основні напрямки надання психологічної допомоги особам, які стали на шлях ресоціалізації, в місцях позбавлення волі та тим, що повернулися з місць позбавлення волі.

Тема 9. Основні напрямки та методи соціально-психологічної роботи із молоддю.

Основні принципи організації соціально-психологічної роботи з молоддю. Проблеми соціально-психологічного характеру при організації роботи з молоддю. Діагностична, профілактична, консультативна робота з молоддю.

Тема 10. Соціально-психологічна робота з людьми похилого віку.

Основні принципи організації соціально-психологічної роботи з людьми похилого віку. Проблеми соціально-психологічного характеру при організації роботи з людьми похилого віку. Діагностична, профілактична, консультативна робота з людьми похилого віку..

Тема 11. Організація соціально-психологічної роботи з клієнтами, що потребують екстреної соціальної допомоги.

Основні принципи організації соціально-психологічної роботи з клієнтами, що потребують екстреної соціальної допомоги. Проблеми клієнтів, що потребують екстреної соціальної допомоги. Діагностична, профілактична, консультативна робота з клієнтами, що потребують екстреної соціальної допомоги.

Тема 12. Соціально-психологічні аспекти роботи з маргінальними групами населення.

Основні принципи організації соціально-психологічної роботи з етнічними, соціальними, політичними, інтелектуальними, адиктивними маргіналами. Проблеми соціально-психологічного характеру при організації роботи з маргінальними групами населення. Урахування специфіки клієнтів-маргіналів у роботі психолога. Діагностична, профілактична, консультативна робота з маргіналами.

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				у тому числі				
		Лекції	Практ.	Консульт.	Самост.р.	Усього	Лекції	Практ.	Консульт.	Самост.р.
Розділ 1. Методологія соціально-психологічної роботи з різними соціальними групами клієнтів.										
Тема 1. Перелік цільових соціальних груп клієнтів та обґрунтування необхідності роботи з ними.	10	2	2	-	6	11	1	-	-	10
Тема 2. Характеристика основних методів роботи з клієнтами з різних соціальних груп у психології.	18	4	4	-	10	17	1	2	-	14
Разом за розділом 1	28	6	6	-	16	28	2	2	-	24
Розділ 2. Особливості використання сучасних форм і методів роботи з різними соціальними групами клієнтів.										
Тема 3. Психологія роботи з різними типами сімей. Особливості роботи з сім'єю «групи ризику».	12	2	2	-	8	12	-	-	-	12
Тема 4. Соціально-психологічна робота з військовослужбовцями та їх сім'ями.	12	2	2	-	8	12	2	2	-	8
Тема 5. Соціально-психологічна робота зі спортсменами.	12	2	2	-	8	12	-	-	-	12
Тема 6. Принципи організації та зміст соціально-психологічної роботи у сфері зайнятості.	12	2	2	-	8	12	-	-	-	12

Тема 7. Принципи організації та зміст соціально-психологічної роботи з людьми з особливими потребами (з інвалідністю).	12	2	2	-	8	12	2	2	-	8
Тема 8. Особливості соціально-психологічної роботи з особами з відхиленнями у правовій самосвідомості.	12	2	2	-	8	12	2	2	-	8
Тема 9. Основні напрямки та методи соціально-психологічної роботи із молоддю.	12	2	2	-	8	12	-	-	-	12
Тема 10. Соціально-психологічна робота з людьми похилого віку.	12	2	2	-	8	12	-	-	-	12
Тема 11. Організація соціально-психологічної роботи з клієнтами, що потребують екстреної соціальної допомоги.	14	2	2	2	8	14	2	2	2	8
Тема 12. Соціально-психологічний аспект роботи з маргінальними групами населення.	12	2	2	-	8	12	-	-	-	12
Разом за другим розділом	122	20	20	2	80	122	8	8	2	104
Усього годин	150	26	26	2	96	150	10	10	2	128

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Перелік цільових соціальних груп клієнтів та обґрунтування необхідності роботи з ними.	2	1
2	Характеристика основних методів роботи з клієнтами з різних соціальних груп у психології.	4	1
3	Психологія роботи з різними типами сімей. Особливості роботи з сім'єю «групи ризику».	2	-
4	Соціально-психологічна робота з військовослужбовцями та їх сім'ями.	2	2
5	Соціально-психологічна робота зі спортсменами.	2	-
6	Принципи організації та зміст соціально-психологічної роботи у сфері зайнятості.	2	-
7	Принципи організації та зміст соціально-психологічної роботи з людьми з особливими потребами (з інвалідністю).	2	2
8	Особливості соціально-психологічної роботи з особами з відхиленнями у правовій самосвідомості.	2	2
9	Основні напрямки та методи соціально-психологічної роботи із молоддю.	2	-
10	Соціально-психологічна робота з людьми похилого віку.	2	-
11	Організація соціально-психологічної роботи з клієнтами, що потребують екстреної соціальної допомоги.	2	2
12	Соціально-психологічний аспект роботи з маргінальними групами населення.	2	-
Разом		26	10

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Перелік цільових соціальних груп клієнтів та обґрунтування необхідності роботи з ними.	2	-
2	Характеристика основних методів роботи з клієнтами з різних соціальних груп у психології.	4	2
3	Психологія роботи з різними типами сімей. Особливості роботи з сім'єю «групи ризику».	2	-
4	Соціально-психологічна робота з військовослужбовцями та їх сім'ями.	2	2
5	Соціально-психологічна робота зі спортсменами.	2	-
6	Принципи організації та зміст соціально-психологічної роботи у сфері зайнятості.	2	-
7	Принципи організації та зміст соціально-психологічної роботи з людьми з особливими потребами (з інвалідністю).	2	2
8	Особливості соціально-психологічної роботи з особами з відхиленнями у правовій самосвідомості.	2	2
9	Основні напрямки та методи соціально-психологічної роботи із молоддю.	2	-
10	Соціально-психологічна робота з людьми похилого віку.	2	-
11	Організація соціально-психологічної роботи з клієнтами, що потребують екстреної соціальної допомоги.	2	2
12	Соціально-психологічний аспект роботи з маргінальними групами населення.	2	-
Разом		26	10

8. Індивідуальні завдання

ІНДЗ 1 **Методологія соціально-психологічної роботи з різними соціальними групами клієнтів.**

На основі аналізу запропонованої літератури підготувати *наукову статтю (реферат) з мультимедійною презентацією* з однієї із запропонованих тем:

1. Взаємозв'язок психологічних теорій та практики роботи з різними соціальними групами клієнтів.
2. Вплив сімейного виховання на розвиток дитини.
3. Групова психотерапія в роботі з різними соціальними групами клієнтів.
4. Життєвий досвід як форма психологічної фіксації негативних переживань і неадекватних уявлень, що виникають у особи в проблемній соціальній ситуації.
5. Життєві проблеми безпритульних і бездоглядних осіб та психотехнології роботи з ними.
6. Загальна характеристика психокорекційних груп (тренінгу умінь, зустрічей) у роботі з різними соціальними групами клієнтів.
7. Індивідуальна психотерапія в роботі з різними соціальними групами клієнтів.
8. Криза та втрата як психологічні умови саморозвитку або деградації особистості.
9. Методики виявлення батьківського ставлення до дитини.
10. Міждисциплінарні технології і методики роботи з різними соціальними групами клієнтів.
11. Насильство над людьми похилого віку: психологічні аспекти надання соціальної допомоги.
12. Неврози у дітей – вияв соціальної дезадаптації.
13. Організація та управління системою соціального захисту населення України.
14. Особистісний смисл як провідна компонента становлення професійної “Я-концепції” практичного психолога.
15. Особливості діяльності з онкохворими дітьми: психологічний аспект.
16. Оцінка потреб дитини як умова планування соціально-психологічного супроводу.
17. Поняття про соціальну та психологічну допомогу особистості (групі, організації).
18. Порівняльний аналіз психологічних та соціальних проблем різних категорій девіантних осіб у роботі з психолога.

19. Проблема соціалізації дітей з обмеженими розумовими можливостями.
20. Проблеми мотивації діяльності психолога у різних типах організацій.
21. Проституція як психосоціальна проблема суспільства: психологічні особливості ЖСБ (жінки сексбізнесу).
22. Професійно важливі якості особистості фахівців у роботі з різними соціальними групами клієнтів.
23. Профілактика залежності від азартних, комп'ютерних ігор та Інтернету у молодіжному середовищі.
24. Психологічна допомога клієнтам, що здійснили суїцидальні спроби або мали суїцидальні наміри.
25. Психологічна складова основних моделей підтримки населення у сучасному світі.
26. Психологічна складова системи соціально-психологічної допомоги у школі.
27. Психологічна складова соціальної підтримки молодих спеціалістів на ринку праці в Україні.
28. Психологічна та соціальна реабілітація осіб, які відбували покарання в умовах позбавлення волі.
29. Психологічне консультування у роботі з різними соціальними групами клієнтів.
30. Психологічне розуміння сутності суїцидальних станів клієнтів з різних соціальних груп.
31. Психологічний супровід самотніх матерів.
32. Психологічні засади роботи з жінками військовослужбовців.
33. Психологічні особливості адаптації першокурсників із сільської місцевості до умов навчання у ВНЗ.
34. Психологічні особливості роботи з алкозалежними особами.
35. Психологічні особливості роботи з інвалідами та невиліковно хворими.
36. Психологічні особливості соціальної роботи з наркозалежними особами.
37. Психологічні особливості роботи з особами, позбавленими волі.
38. Психологічні особливості роботи з особами, що мають ігрову залежність.
39. Психологічні особливості роботи з особами, що переживають горе.
40. Психологічні особливості роботи з особами, що переживають кризу.
41. Психологічні особливості роботи з особами, що потерпають від сексизму та гендерної дискримінації.
42. Психологічні особливості роботи з особами, що потерпають від посттравматичного стресового розладу (ПТСР).

- 43. Психологічні особливості роботи з особами, що потрапили в екстремальну ситуацію.
- 44. Психологічні особливості роботи з особами-мігрантами та їх сім'ями.
- 45. Синдром «емоційного вигорання» в діяльності практичних психологів.

ІНДЗ 2 Особливості використання сучасних форм і методів роботи з різними соціальними групами клієнтів.

На основі вивчення наукової літератури з психології, соціології, соціальної роботи розробити тренінгову програму для певної категорії осіб з однієї із запропонованих проблем:

1. Програму соціально-психологічного тренінгу, спрямованого на реабілітацію, корекцію емоційного стану, психологічного здоров'я осіб похилого віку.
2. Програму тренінгу, спрямованого на реабілітацію, корекцію емоційного стану, психологічного здоров'я для проблемних категорій молоді.
3. Програму тренінгу, спрямованого на реабілітацію, корекцію емоційного стану, психологічного здоров'я для осіб-жертв насильницьких дій.
4. Тренінгову програму для дорослих (або дітей, на вибір магістранта) вимушених мігрантів з метою корекції їх емоційного стану, оптимізації психологічного здоров'я.
4. Тренінгову програму для корекції емоційного стану, оптимізації психологічного здоров'я осіб з інвалідністю або їх батьків.
5. Програму соціально-психологічного тренінгу, спрямованого на реабілітацію, корекцію емоційного стану, психологічного здоров'я для військовослужбовців, що були в зоні бойових дій (АТО).

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. *Абрамова Г. С.* Практическая психология: Учебник для студентов вузов. - издание 8-е перераб. и допол. / *Г.С. Абрамова.* - М.: Академический Проект; Трикста 2005. – 496 с.
2. *Айви А., Айви М., Саймж-Даунинг Л.* Психологическое консультирование и психотерапия. / *А. Айви, М. Айви, Л. Саймж-Даунинг.* - М.: Академия, 2000. – 487 с.
3. *Ануфрієва Н. М., Зелінська Т. М., Єрмакова Н. О.* Соціальна психологія: Навч. посібник. / *Н. М. Ануфрієва, Т. М. Зелінська, Н. О. Єрмакова.* – 3-тє вид. – К.: Каравела, 2016. – 370 с.
4. *Бурлачук Л.Ф.* Психодиагностика (психодиагностический инструментарий и его применение в условиях социальных служб) / *Л.Ф. Бурлачук, Е.П. Савченко.* - К.: А.Л.Д., 1995. - 100 с.
5. Психология социальной работы / под ред. М. А. Гулиной. [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://uf.kgsu.ru/lib/doc.php>
6. Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» від 5.10.2000 р.
7. Закон України «Про органи і служби у справах неповнолітніх та спеціальні установи для неповнолітніх» від 24.01.1995 р.
8. Закон України «Про охорону дитинства» від 26.04.2001 р.
9. Закон України «Про соціальні послуги» від 19.06.2018 р.
10. Закон України «Про соціальну адаптацію осіб, які відбували покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк» від 10.07.2003
11. Закон України «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю» від 21.06.2001 .
12. *Золотарева Т. Ф., Миншалиева М. Р.* Социально-психологическая помощь в центрах социального обслуживания. / *Т. Ф. Золотарева, М. Р. Миншалиева.* - М.:Смысл, 2000. -136 с.
13. *Іванова І.Б.* Соціально-психологічні проблеми дітей-інвалідів. / *І. Б. Іванова* - К.: Логос, 2000. - 87 с.
14. *Малкина-Пых И.Г.* Психологическая помощь в кризисных ситуациях / *И. Г. Малкина-Пых.* - М.: Эксмо, 2008. – 928 с.
15. Практическая психология / Под ред. М.К. Тутушкиной. - 3-е изд., перераб., доп. - СПб.: Изд-во «Дидактика Плюс», 2000. – 336 с.
16. Проблемы насилия над детьми и пути их преодоления / Под ред. Е. Н. Волковой. – СПб.: Питер, 2008. – 240 с.
17. Психологія соціальної роботи: підручник / за ред. Ю. М. Швалба. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2010. – 272 с.
18. *Тюття Л.Т.* Соціальна робота: теорія і практика [Текст]: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. / *Л. Т. Тюття, І. Б. Іванова.* – К.: Знання, 2008. –

574 с.

Допоміжна література:

1. *Баишкатов И. П.* Психология асоциально-криминальных групп подростков и молодёжи. / *И. П. Баишкатов.* – М. - Воронеж: Изд-во МПСИ, МОДЭК, 2012. – 416 с.
2. *Бойко А.М.* Соціальна робота з клієнтами із залежністю від алкоголю та наркотиків: Метод, рек. з навч. курсу для магістеріуму / Шк. соц. роботи; Нац. ун-ту "Києво-Могилянська академія"; Кафедра соц. роботи; Ужгород, держ. ун-ту. – К.; Ужгород, 2000. – 76 с.
3. *Бойко А. Л.* Соціальна робота з клієнтами, інфікованими ВІЛ та хворими на СНІД: Метод, рек. з навч. курсу для магістеріуму / А. Л. Бойко. – Шк. соц. роботи Нац. ун-ту "Києво-Могилянська академія"; Кафедра соц. роботи; Ужгород. держ. ун-ту. – К.; Ужгород: УжДУ, 2000. – 64 с.
4. *Берн Э.* Игры, в которые играют люди. Люди, которые играют в игры. / *Э. Берн.* – М.: Эксмо, 2014. – 576 с.
5. *Берн Ш.* Гендерная психология. / *Ш. Берн.* – СПб.: Прайм-ЕВРОЗНАК, 2007. – 318 с.
6. Дети в кризисных ситуациях: профилактика негативных явлений и социально-психологическая помощь / Под общ. ред. И.Д. Зверевой. – К.: Наук, світ, 2001. – (Б-чка соц. работника / соц. педагога). – (Благополучие детей и молодежи: возможности соц. работы). – 63 с.
7. *Ильин Е. П.* Психология помощи. Альтруизм, эгоизм, эмпатия / *Е. П. Ильин.* – СПб.: Питер, 2013. – 304 с.
8. *Малкина-Пых И. Г.* Психология поведения жертвы. / *И. Г. Малкина-Пых.* – М.: Изд-во Эксмо, 2006. – 108 с.
9. *Пирожков В. Ф.* Криминальная психология. Подросток в условиях социальной изоляции. Кн. 2. М.: Ось-89, 1998. – 442 с.
10. *Роджерс К.* Консультирование и психотерапия: новейшие подходы в области практической работы / Пер. с англ. / *К. Роджерс.* - М.: Психотерапия, 2016. – 512 с.
11. *Руланн Э. Г.* Как остановить травлю в школе. Психология моббинга / *Э. Г. Руланн.* – М.: Генезис. – 2012. – 264 с.
12. *Ципоркина И. В., Кабанова Е. А.* Психологическая зависимость. / *И. В. Ципоркина, Е. А. Кабанова* – М.: Пресс Книга, 2007. – 336 с.

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Навчальний процес потребує використання мультимедіа та технічних засобів (кінофільми, радіо- і телепередачі, звуко- і відеозаписи та ін.).